

Nr 7.

Ankom till riksdagens kansli den 29 mars 1933 kl. 2 e. m.

Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande, nr 7, i anledning av väckt motion, I:226, om industriens utbredning, storstädernas tillväxt och stadskulturens tillväxt i förhållande till mänskligetsvärdena.

I en inom första kammaren väckt och till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 226, har herr *Lindhagen* hemställt, att riksdagen ville — med huvudsakligt uppreparande av sin i motionen omnämnda skrivelse av år 1920 — hemställa, att regeringen täcktes överväga, hos vederbörande ställa under debatt, samt eventuellt framkomma med förslag i den brännande frågan om industriens utbredning, storstädernas tillväxt och stadskulturens hegemoni över huvud taget samt i vad mån samhället bör och kan ingripa reglerande, så att nämnda tidströmningar ej överflygla folket, åsidosätta landsbygden, jordbruket och mänskligetsvärdena samt skapa oöverbärande missförhållanden.

Motionen.

Beträffande motivering får utskottet hänvisa till motionen.

Vid 1920 års riksdag väckte herr *Lindhagen* motion i första kammaren, nr 184, vari han hemställde, att regeringen ville överväga, hos vederbörande ställa under debatt samt eventuellt framkomma med successiva förslag uti följande av dagspolitiken väsentligen försummade spörsmål, nämligen angelägenheten att reglera:

Historik.

a) förhållandet mellan landsbygden och städerna eller frågan

1. om städernas, särskilt storstädernas, tillväxt skall bero på slumpen och den enskilda företagsamheten eller

2. om för städernas, särskilt storstädernas, tillväxt bör sättas någon gräns, så att de ej överflygla folket, äventyra rasen genom sin onatur på många sätt samt hota en växande myckenhet människor med plötsliga utbrott av livsmedelsbrist, farsoter, trångboddhet, dyrtid och arbetslöshet;

b) förhållandet mellan jordbruk och industri eller frågan

1. om den ena eller andra näringens dominerande skall få bero av slumpen och den enskilda företagsamheten allenast eller

2. om för industrin bör sättas någon gräns, så att den ej överflyglar folket, berövar det möjligheterna till ett naturenligt levnadssätt och skapar existenser, som ständigt hotas av konjunkturer;

c) förhållandet mellan befolkningens tillväxt och landets resurser eller frågan

1. huruvida och till vilken gräns landet kan tillbörligt sörja för en växande befolknings behov av föda, kläder, bostad, värme, ljus samt

2. särskilt huru tillgång till jordbruk med byggnadsvirke, bränsle och ljus skall kunna tillförsäkras de nya barnskaror, som utgå ur jordbrukarhemmen, och även andra;

d) *förhållandet mellan de nationalekonomiska värdena och mänsklighetsvärdena eller frågan*

1. om den materiella nyttan, uttryckt i pengar efter marknadspris, är den viktigaste faktorn i den sociala frågan, som tidens statskonst merendels lär, eller

2. om personlighetens inre utveckling, uttryckt i andliga förmögenheter, som ej äro till salu, också äro värden att beakta vid de sociala frågornas begrundande.

Första kammarens andra tillfälliga utskott avgav över motionen utlåtande nr 25, vari utskottet på anförda skäl hemställde om avslag å motionen.

Första kammaren godkände emellertid vid behandling av ärendet ett av motionären under debatten framställt förslag till riksdagsuttalande, vilket i allt väsentligt överensstämmer med den i årets motion intagna hemställan. Även andra kammaren godkände sedermera detta uttalande, varefter riksdagen i ärendet avlät skrivelse nr 298.

Efter remiss av riksdagsskrivelsen till socialstyrelsen, som i ett den 19 december 1925 dagteeknat utlåtande avstyrkte åtgärder från statsmakternas sida, fann Kungl. Maj:t genom beslut den 26 september 1926 skrivelsen ej föranleda vidare åtgärd.

Utskottet. Motionären önskar ställa ett helt komplex av frågor under debatt med framhållande av, att desamma skulle vara av dagspolitiken väsentligt försummade. Utskottet kan icke dela denna uppfattning. Ett aktgivande på de frågor, som numera komma under offentlig prövning inom riksdagen och annorstädes, torde ådagalägga, att ett stort antal av dem falla inom motionens ram. Någon så allmän lösning, som motionären tänkt sig, av dessa i vissa avseenden viktiga men svårlösta problem synes ej heller vara möjlig. I stället lära desamma som hittills böra lösas från fall till fall med hänsynstagande till förefintliga omständigheter och på basis av konkreta förslag.

Med stöd av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att förevarande motion icke måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 27 mars 1933.

På utskottets vägnar:

O. A. NORDBORG.

Närvarande: Nordborg, Berling, Forslund, von Heland, Velander, John Björck och Bengtsson.
